

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑

วิชา ท๓๑๑๐๑ ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

พากเพียรเรียนกาพย์

นุชรี ชุนน้ำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ๓๖

คำนำ

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ วิชาภาษาไทย (ท๓๑๑๐๑) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เล่มที่ ๑ เรื่อง **พากเพียรเรียนกาพย์** จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกใช้คำมาแต่งคำประพันธ์และสามารถเลือกใช้คำได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เรื่อง การแต่งคำประพันธ์และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ นี้ได้จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งประกอบด้วยแบบฝึกทักษะจำนวน ๗ เล่ม ดังนี้

เล่มที่ ๑ พากเพียรเรียนกาพย์

เล่มที่ ๒ ช่วยหาคำเติมแต่งกาพย์

เล่มที่ ๓ ต่อถ้อยร้อยกาพย์ยานี

เล่มที่ ๔ ฉันทลักษณ์หลักคำโคลง

เล่มที่ ๕ สนุกล้ำเติมคำโคลง

เล่มที่ ๖ เรียงถ้อยร้อยคำโคลง

เล่มที่ ๗ ลองแข่งแต่งคำโคลง

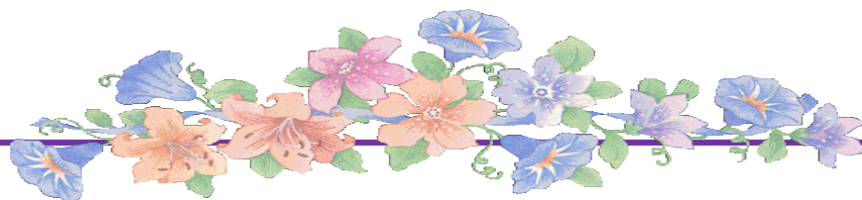
ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ เล่มนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีความสุขกับการปฏิบัติกิจกรรม ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้คำแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ในการจัดทำแบบฝึกทักษะเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี

นุชรี ขุนน้ำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	ค
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	ง
ผังภูมิลำดับการใช้แบบฝึกทักษะ	จ
จุดประสงค์การเรียนรู้	๑
แบบทดสอบก่อนเรียน	๒
ใบความรู้เรื่อง ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑	๕
แบบฝึกชุดที่ ๑	๘
แบบฝึกชุดที่ ๒	๙
แบบฝึกชุดที่ ๓	๑๐
แบบฝึกชุดที่ ๔	๑๑
แบบฝึกชุดที่ ๕	๑๒
แบบฝึกชุดที่ ๖	๑๕
แบบทดสอบหลังเรียน	๑๗
เฉลยแบบฝึก	๒๐
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน	๒๖
บรรณานุกรม	๒๗

คำชี้แจง

แบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ วิชาภาษาไทยพื้นฐาน (ท๓๑๑๐๑) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีจำนวน ๗ เล่ม ดังนี้

เล่มที่ ๑ พากเพียรเรียนกาพย์

เล่มที่ ๒ ช่วยหาคำเติมแต่งกาพย์

เล่มที่ ๓ ต่อถ้อยร้อยกาพย์ยานี

เล่มที่ ๔ ฉันทลักษณ์หลักคำโคลง

เล่มที่ ๕ สนุกกล้าเติมคำโคลง

เล่มที่ ๖ เรียงถ้อยร้อยคำโคลง

เล่มที่ ๗ ลองแข่งแต่งคำโคลง

แบบฝึกทักษะการแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑ วิชาภาษาไทยพื้นฐาน (ท๓๑๑๐๑) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ประกอบด้วย

๑. แบบทดสอบก่อนเรียนของแบบฝึกแต่ละเล่ม

๒. แบบฝึกทักษะ จำนวน ๖ แบบฝึก ซึ่งจะเรียงกิจกรรมจากง่ายไปหายากขึ้นตามลำดับของการฝึก

๓. แบบทดสอบหลังเรียนของแบบฝึกแต่ละเล่ม

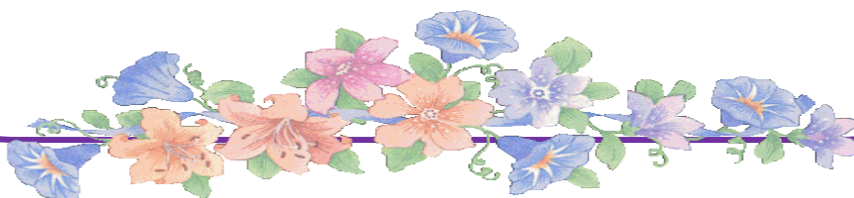
ส่วนประกอบที่ ๒ ประกอบด้วย

๑. ภาคผนวก

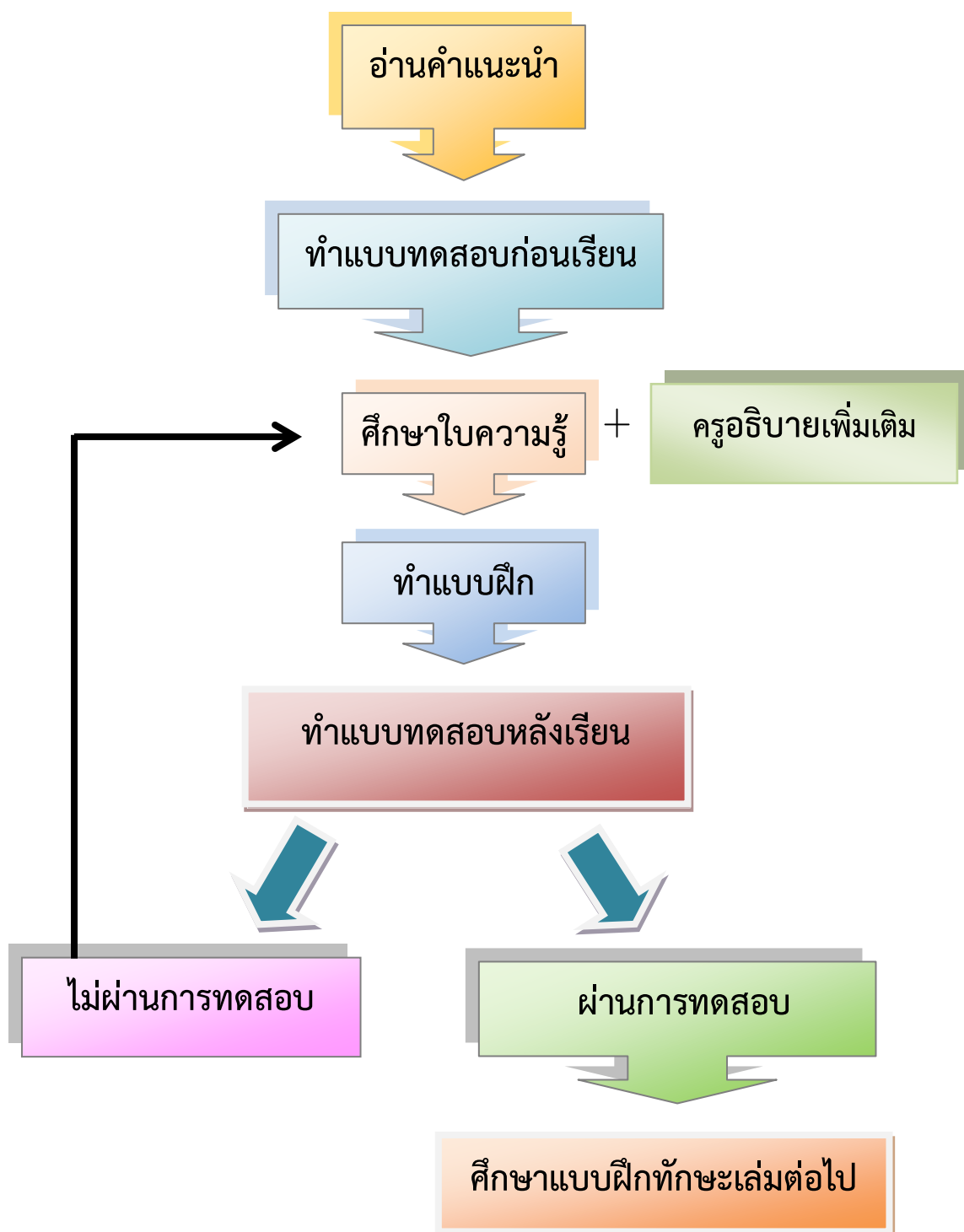
๑.๑) เฉลยแบบฝึกแต่ละทักษะ

๑.๒) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

๒. บรรณานุกรม

แผนภูมิลำดับการใช้แบบฝึกทักษะการแต่งภาพยานี ๑๑

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ ม.๔-๖/๔ แต่งบทร้อยกรอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี ๑๑ (K)
๒. นักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาในการแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ได้อย่างถูกต้อง (P)
๓. นักเรียนมีความมุ่งมั่นและเอาใจใส่ต่องาน (A)

ใบความรู้ เรื่อง ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑

การพิจารณาจำนวนคำของกาพย์ยานี ๑๑

ในการแต่งคำประพันธ์นั้น คำหรือพยางค์ใช้เหมือนกัน และส่วนใหญ่นิยมเรียกเป็นคำ ซึ่งแตกต่างจากความหมายตามหลักภาษาไทย นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ชัดเจนเสียก่อน

ตั้งตัวอย่าง

หลักภาษาไทย คำว่า ชีวิต เป็น ๑ คำ มี ๒ พยางค์

การแต่งคำประพันธ์ คำว่า ชีวิต จะนับเป็นจำนวนคำ มี ๒ คำ

กาพย์ยานี ๑๑ จำนวน ๑ บทมี ๒ คำกลอน

๑ คำกลอน มี ๒ วรรค วรรคหน้า ๕ คำ (พยางค์) วรรคหลัง ๖ คำ (พยางค์)

ตั้งตัวอย่าง

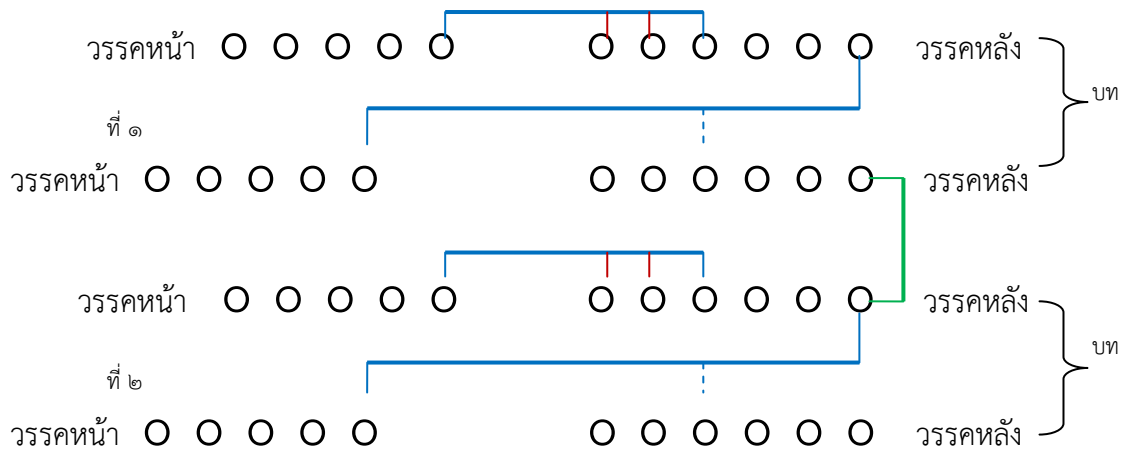
รักชาติศาสน์กษัตริย์	ต้องซื้อสัตย์อดทนได้
รักผู้เป็นดวงใจ	ริบมุ่งไฟในวิชา
ร่วมรักษ์ความเป็นชาติ	ไม่เคยขาดศาสนา
หน้าที่ชาวประชา	จงนำมาประพฤติตน
กระแสน้ำพระดำรัส	พระองค์ตรัสหัดฝึกฝน
พอเพียงไรทุกข์ทน	ช่วยให้คนพ้นลำเค็ญ
ฝึกใจให้เข้มแข็ง	ร่างกายแกร่งห่างทุกข์เข็ญ
ระรื่นชื่นสุขเย็น	สิ่งจำเป็นเน้นส่วนรวม
	(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชุนน้ำ)

แผนผังบังคับของกาพย์ยานี ๑๑

แผนผังกาพย์ยานี ๑๑

หมายเหตุ เส้นสีฟ้า คือสัมผัสระหว่างวรรค เส้นสีเขียว คือเส้นสัมผัสระหว่างบท

ลักษณะของกาพย์ยานี ๑๑

๑. กาพย์ยานี ๑๑ จำนวน ๑ บทมี ๒ คำกลอนหรือ ๒ บาท ๑ คำกลอน มี ๒ วรรค หรือ ๑ บาท
  - บาทแรก เรียกว่า บาทเอก บาทที่ ๒ เรียกว่า บาทโท
  - ในแต่ละวรรคมีดังนี้ วรรคหน้า ๕ คำ (พยางค์) วรรคหลัง ๖ คำ (พยางค์)
  - วรรคหน้าของบาทที่ ๑ (บาทเอก) เรียกว่า วรรคสดับ
  - วรรคหลังของบาทที่ ๑ (บาทเอก) เรียกว่า วรรครับ
  - วรรคหน้าของบาทที่ ๒ (บาทโท) เรียกว่า วรรคครอง
  - วรรคหลังของบาทที่ ๒ (บาทโท) เรียกว่า วรรคส่ง
๒. คำสุดท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ (แต่อนุโลมสัมผัสได้ตั้งแต่คำที่ ๑-๒ ก็ได้)
๓. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓
๔. การใช้คำสัมผัสช่วยทำให้เกิดความไพเราะ มีสัมผัสมาก ๆ ยิ่งดี
๕. ถ้าแต่งเกิน ๑ บทต้องมีสัมผัสระหว่างบทต่อเนื่องกันไปทุกบทเหมือนกับกลอนสุภาพ
๖. ไม่ควรใช้คำที่มีเสียงเดียวกันรับสัมผัสกัน
๗. ระหว่างวรรคที่ ๓ กับวรรคที่ ๔ นั้น ปกติไม่บังคับสัมผัส แต่กวีในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คือ พระสุนทรโวหาร (ภู่) ได้เติมสัมผัสเข้าไป ทำให้ความไพเราะในบทนั้นเกิดความไพเราะมากยิ่งขึ้น

ความไพเราะในเชิงลีลาของกาพย์ยานี ๑๑

ลีลาการแต่งกาพย์ยานี ๑๑ ให้ไพเราะขึ้น มีดังนี้

๑. ไม่ควรใช้คำที่มีเสียงเดียวกันรับส่งสัมผัสกัน และไม่ควรจบบทด้วยคำที่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ
๒. ควรแบ่งช่วงในการแต่ง ดังนี้

๐๐ / ๐๐๐

๐๐๐/๐๐๐

เสริมสัมผัสระหว่างช่วง จะทำให้การอ่านถูกจังหวะขึ้น เช่น

“รักเจ้า / เท่าชีวิต

ทั้งดวงจิต / พิสมัย

ห้วงห้วง / ดังดวงใจ

จะชาติไหน / ให้เคียงกัน”

ด้วยเหตุที่แบ่งช่วงไว้ดังกล่าว จึง **ไม่ควรให้สัมผัสในสัมผัสผิดช่วงโดยเด็ดขาด** จะทำให้ขาดความไพเราะทันที เช่น

“จากดวง / ใจไปแล้ว

แก้วขวัญรัฐ / จวนจิตพี

คำว่า “ดวงใจ และ รัฐจวน หากแบ่งช่วงผิดจะเป็นการฉีกคำทำให้ขาดความไพเราะได้

๓. การรับส่งสัมผัสระหว่างวรรคแรกกับวรรคที่ ๒ นั้น อาจให้ตกคำที่ ๑ หรือ ๒ ก็ได้ เพื่อสะดวกในการหาคำ เช่น

“จากไกลไปเมืองหลวง

สุดแสนห้วงดวงสมร”

จากคำสัมผัสกัน ๓ คำ คือ หลวง - ห่วง - ดวง อาจดัดแปลงเป็น ๒ คู่ได้เพื่อให้สะดวกในการหาคำได้ง่ายขึ้น เปลี่ยนเป็น

“จากไกลไปเมืองหลวง

ห้วงดวงใจให้สุดแสน”

๔. วรรคที่ ๓ กับวรรคที่ ๔ ที่จริงไม่บังคับให้รับส่งสัมผัส แต่อาจยกเอียงให้สัมผัสกันบ้างก็ได้จะทำให้มีความไพเราะขึ้น เช่น

“เด็กดีมีวินัย

ต้องใส่ใจใฝ่ฝึกฝน

มุ่งมั่นและอดทน

กระทำตนจนได้ดี”

๕. ช่วงสัมผัสในนั้น ไม่จำเป็นต้องสัมผัสสระ อาจยกเอียงให้สัมผัสอักษรก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามแต่อย่าได้พะวงสัมผัสในให้มากกว่าความ

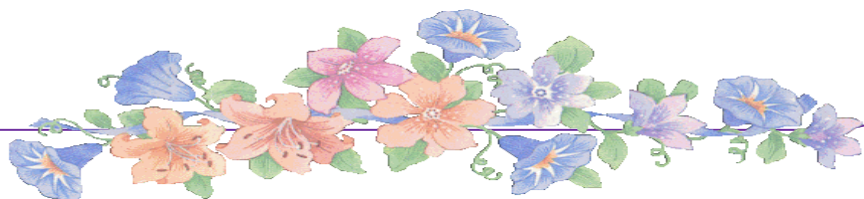
แบบฝึกทักษะชุดที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงสัมผัสภพยานี ๑๑ ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

น้ำตกจำปาทอง	ชวนน้อมองน้ำตกผา
น้ำใสไหลลงมา	กระเซ็นซ่าเซียวเป็นฟอง
พวกเราทั้งชายหญิง	พาเที่ยววิ่งไล่และเลียวล่อง
ลดเลียวเซียวเจ็องง	เหล่าเพื่อนพ้องต่างสุขใจ
ต้นไม้ใบเฟิร์นเซียว	เถาวัลย์เกี่ยวเลียวกิ่งไม้
นกน้อยส่งเสียงไกล	เพราะพริ้งไชรู้ได้เที่ยวชม
ฝูงปลาพาแหวกว่าย	แสงประกายส่องผสม
สะท้อนส่องพร่างพรอม	ผีเสื้อดมผกาพรรณ
ลมพัดมาเฉื่อยเฉื่อย	ระริกเรื่อยความสุขสันต์
สายใยความผูกพัน	เป็นเพื่อนกันตลอดไป

(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชุนน้ำ)

คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๑๐ คะแนน		
๘-๑๐ คะแนน	ดี	นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

แบบฝึกชุดที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง

๑. ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑
  - ๑) ๑ บทมี.....บาท
  - ๒) ๑ บทมี.....วรรค
  - ๓) ๑ บทมี.....วรรค
  - ๔) ๑ บทมี.....คำ
  - ๕) บาทแรกเรียกว่า.....บาทที่ ๒ เรียกว่า.....
  - ๖) วรรคหน้ามี.....คำ วรรคหลังมี.....คำ
๒. ลักษณะบังคับสัมผัสของกาพย์ยานี ๑๑
  - ๓) สัมผัสบังคับเป็นลักษณะสัมผัส.....
  - ๔) คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ นิยมสัมผัสกับคำที่.....ของวรรคที่.....
  - ๕) คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่.....
  - ๖) หากแต่งมากกว่า ๑ บท คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ ของบทต้น ส่งสัมผัสสระไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่.....ของบทถัดไป

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๘-๑๐ คะแนน	ดี	นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

แบบฝึกชุดที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาภาพยานี้ ๑๑ ต่อไปนี้แล้วตอบคำถามให้ถูกต้อง

ความรักประจักษ์จิต	พรหมลิขิตเล่นซ้ำชั้น
ใครเป็นเนื้อคู่กัน	ความสัมพันธ์จะยืนยาว
ทุกคนย่อมมีรัก	เมื่อศรปรีกรักหนุ่มสาว
ฝ่าฟันหลายเรื่องราว	ทุกครั้งคราวต้องผ่านไป
รักแท้คือรักแท้	ย่อมแน่วแน่และสดใส
เหลียวมองแห่งหนใด	จิตแจ่มใสไร้มีดมน
	(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชุนน้ำ)

๑. ภาพยานี้ ๑๑ ข้างต้นมีจำนวน.....บท
๒. สัมผัสระหว่างบทคือคำว่า.....
๓. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ คือคำว่า.....สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ คือคำว่า.....
๔. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ คือคำว่า.....สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ คือคำว่า.....
๕. ถ้าจะแต่งบทต่อไปให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ของบทต่อไป จะต้องลงด้วยคำว่า.....เรียกว่า.....

คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๑๐ คะแนน		
๘-๑๐ คะแนน	ดี	นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

แบบฝึกชุดที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกคำสัมผัสนอกจากกาพย์ยานี ๑๑ ที่กำหนดลงในตารางให้ถูกต้อง

มีธรรมนำชีวิต	เราลิขิตตัวเองได้
จะเลวชั่วอย่างไร	อยู่ที่ใจไม่คิดดี
ทำดีย่อมมีสุข	ทำชั่วทุกข์ยากหลีกเลี่ยง
วันเดือนเปลี่ยนเป็นปี	ชั่วชีวิตมีแต่ตรม
เกิดมาได้ชาติหนึ่ง	ความดีจริงไม่ขึ้นชม
ชีวิตไม่ลุ่มจม	ควรข่มใจไม่ทำดี
	(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชุนน้ำ)

บทที่ ๑

บทที่ ๒

สัมผัสระหว่างบทที่ ๑ - บทที่ ๒

บทที่ ๓

สัมผัสระหว่างบทที่ ๒ - บทที่ ๓

คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๑๐ คะแนน		นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๘-๑๐ คะแนน	ดี	
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

แบบฝึกชุดที่ ๕ (ต่อ)

๔. เป็นทั้งแหล่งชีวิต ที่สถิตวัดแก้วเก่า
 คู่บ้านมานานเนา วัดพระเจ้าตนหลวงใน
 (ประพันธ์โดย นุชรี ชุมนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

๕. พ่อขุนงำเมืองสร้าง มิเคยร้างจากไปไหน
 สถิตอยู่ในใจ คนกราบไหว้ระลึกคุณ
 (ประพันธ์โดย นุชรี ชุมนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

๖. ดอยบุษราคัม สวยเด่นล้ำค่าสุขหนุน
 ได้เที่ยวได้ทำบุญ อุ่นใจเหลือเมื่อมาเยือน
 (ประพันธ์โดย นุชรี ชุมนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

๗. พะเยาแปดอำเภอ สวยนะเออหาใดเหมือน
 เที่ยวแล้วติดตามเตือน ความงดงามตามติดใจ
 (ประพันธ์โดย นุชรี ชุมนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

แบบฝึกชุดที่ ๕ (ต่อ)

๘. วัดศรีโคมคำนั้น สวดตั้งฝันกว่าแห่งไหน
ศิลปะของคนไทย รักษาไว้ให้ยืนนาน
(ประพันธ์โดย นุชรี ชุนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

๙. กลุ่มชนหลากหลายเผ่า ทั้งมั่งเข้าเรากล่าวขาน
ไทยลือคือตำนาน เหล่าลูกหลานชื่นชีวี
(ประพันธ์โดย นุชรี ชุนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

๑๐. เกิดเป็นเชื้อชาติใด ล้วนภูมิใจในศักดิ์ศรี
มีรักสามัคคี สุขเหลือล้ำคนพะเยา
(ประพันธ์โดย นุชรี ชุนน้ำ)

สัมผัสนอก คือ

คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๑๐ คะแนน		
๘-๑๐ คะแนน	ดี	นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

แบบฝึกชุดที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกคำสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระที่ปรากฏในคำประพันธ์ต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. พุดถึงเมืองพะเยา   จะขอเล่าเรื่องเก่าก่อน

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

๒. มิเคยจะสั้นคลอน   มิตรไมตรีมิให้กัน

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

๓. พ่อขุนงำเมืองสร้าง   ท่านมิร้างห่างเพียงฝัน

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

๔. รุ่งเรืองทุกคืนวัน   ระลึกคุณบุญท่านนา

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

๕. ครองราชย์อายุน้อย   แต่ไม่ถอยด้อยบุญญา

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

แบบฝึกชุดที่ ๖ (ต่อ)

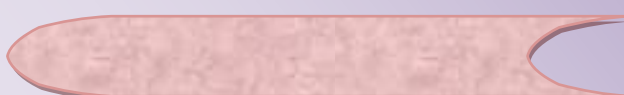
๖. ผู้รับครบธรรมมา พระแสนยานุภาพไกล

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

๗. พระองค์ทรงศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์สถิตไซรั

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

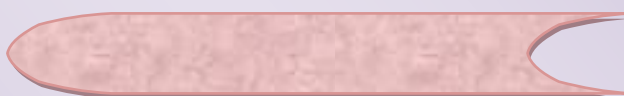
๘. เสด็จแห่งหนใด พาชุ่มชื่นระรินพลัน

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

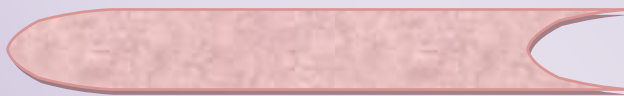
๙. มีศึกประชิดเมือง ท่านมีเคืองเปรี๊ยะขำขัน

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

๑๐. จัดเตรียมข้าวปลากัน ข้าศึกนั้นมันไมตรี

สัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ คือ

คะแนนเต็ม	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๑๐ คะแนน		นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๘-๑๐ คะแนน	ดี	
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง ฉันทลักษณ์หลักควรจำ

คำชี้แจง แบบทดสอบมี ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เรียงลำดับวรรคของกาพย์ยานี ๑๑
ตอนที่ ๒ หาคำสัมผัสของกาพย์ยานี ๑๑

ตอนที่ ๑

ให้นักเรียนเรียงลำดับวรรคของกาพย์ยานี ๑๑ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์และได้ใจความ
สมบูรณ์

๑. ก. ปลายฝนหรือต้นหนาว
- ข. เก็บแรงใจให้ฝ่าฟัน
- ค. เดินหน้าสู้ต่อไป
- ง. ก็เรื่องราวผ่านมาได้

ลำดับวรรคที่เรียงได้ถูกต้อง คือ.....

๒. ก. สง่ใจเต็มพลัง
- ข. สดใสตั้งดวงตะวัน
- ค. คิดถึงนะแก้วตา
- ง. พรารถนาให้สมหวัง

ลำดับวรรคที่เรียงได้ถูกต้อง คือ.....

๓. ก. ถือหลังยุคติธรรม
- ข. ต้อนรับประชาชี
- ค. จงจดจำทุกนาที
- ง. ยิ้มแย้มดีมีน้ำใจ

ลำดับวรรคที่เรียงได้ถูกต้อง คือ.....

๔. ก. เว้นอ้อมงคล

ข. สิ่งเมามัวอกุศล

ค. จงอดทนผลมากมี

ง. หลีกเลียงประพตชั่ว

ลำดับวรรคที่เรียงได้ถูกต้อง คือ.....

๕. ก. ขอชีวิตจงบรรลีย์

ข. ฉิบหายด้วยพิษภัย

ค. ไครผลาญชาติเพียงคิด

ง. จมมอดไหม้หมดสิ้นนาน

ลำดับวรรคที่เรียงได้ถูกต้อง คือ.....

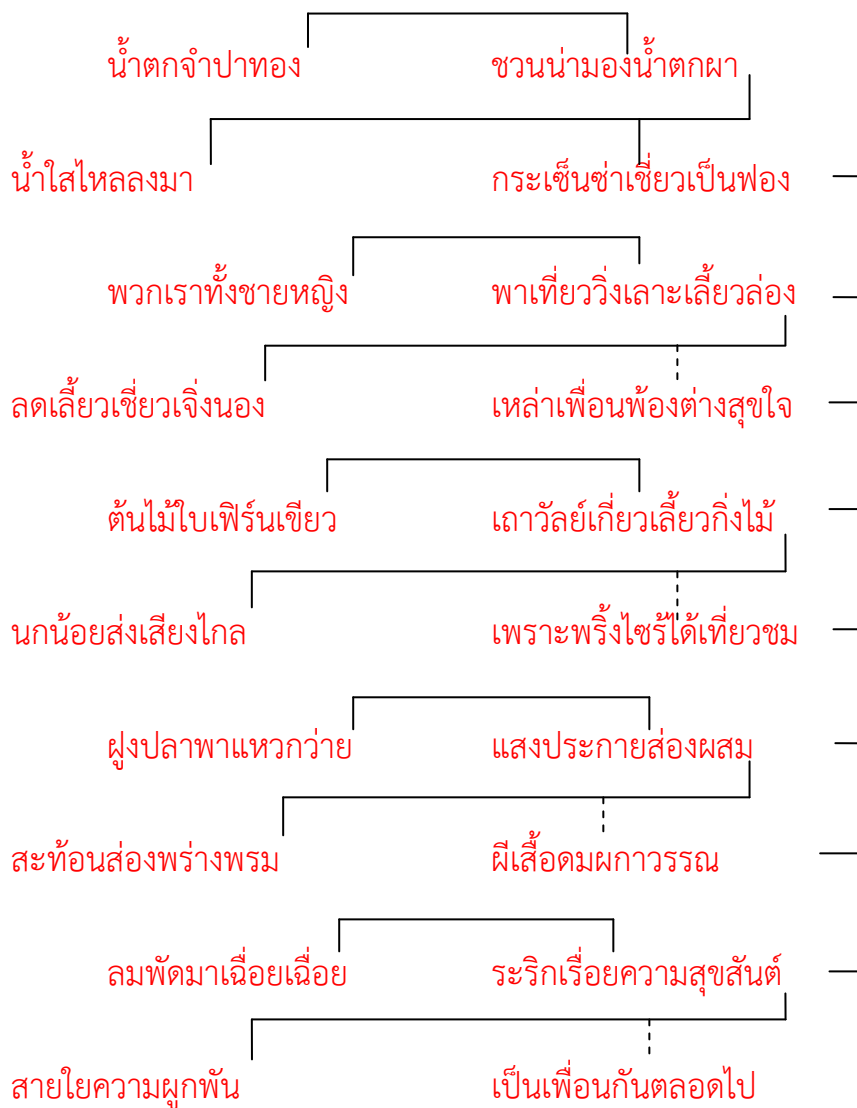
ตอนที่ ๒ ให้นักเรียนเติมคำสัมผัสในหรือสัมผัสนอกของกาพย์ยานี ๑๑ ต่อไปนี้

๑.   เรื่องแสงเทียน.....(๑).....   ส่องนำทางให้ก้าวเดิน
      ความรู้พาจำ.....(๒).....   ดุจแสงเทียนสว่างไกล
      คำสัมผัสที่เติม.....
๒.   อุปสรรคที่ขวางกั้น   จงฝ่าฟันและก้าว.....(๑).....
      วิชาติดตัว.....(๒).....   ใช้นำทางสร้างตนเอง
      คำสัมผัสที่เติม.....
๓.   เกิดมาเป็นคนนั้น   ควรตั้ง.....(๑).....พัฒนา
      พากเพียรเรียน.....(๒).....   ใช้ปัญญาเป็น.....(๓).....
      คำสัมผัสที่เติม.....
๔.   ควรคิดแก้.....(๑).....   ที่ดีกว่าใช้.....(๒).....
      ผลได้ย่อมสม.....(๓).....   เป็นเหมือนดั่งที่ต้องการ
      คำสัมผัสที่เติม.....
๕.   ยามชาติเรามีภัย   เราก็.....(๑).....วิชา.....(๒).....
      ปัญญาและกล้า.....(๓).....   แก้ไขงานลุล่วง.....(๔).....
      คำสัมผัสที่เติม.....

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน	ระดับคะแนน	เกณฑ์การตัดสิน
๘-๑๐ คะแนน	ดี	นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ขึ้นไป ถือว่าผ่าน
๕-๗ คะแนน	พอใช้	
๑-๔ คะแนน	ปรับปรุง	

เฉลยแบบฝึกทักษะ
ชุดที่ ๑

(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชุนน้ำ)

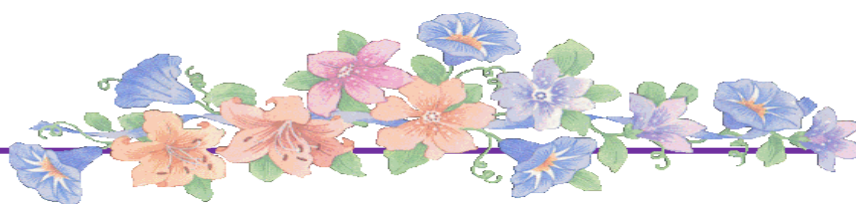
เฉลยแบบฝึกทักษะ ชุดที่ ๒

๑. ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑

- ๑ บทมี.....๒.....บาท
- ๑ บาทมี.....๒.....วรรค
- ๑ บทมี.....๔.....วรรค
- ๑ บาทมี.....๑๑.....คำ
- บาทแรกเรียกว่า.....บาทเอก.....บาทที่ ๒ เรียกว่า.....บาทโท.....
- วรรคหน้ามี.....๕.....คำ วรรคหลังมี.....๖.....คำ

๒. ลักษณะบังคับสัมผัสของกาพย์ยานี ๑๑

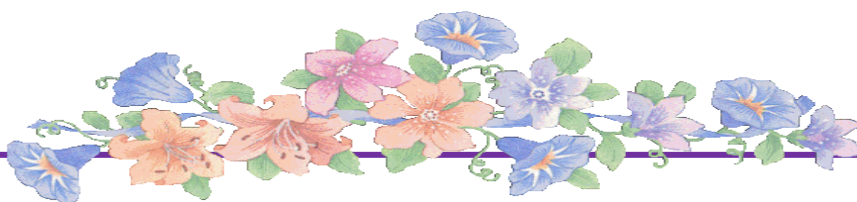
- สัมผัสบังคับเป็นลักษณะสัมผัส.....สัมผัสนอก/สัมผัสสระ.....
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ นิยมสัมผัสกับคำที่.....๓.....ของวรรคที่.....๒.....
- คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่.....๓.....
- หากแต่งมากกว่า ๑ บท คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ ของบทต้น ส่งสัมผัสสระไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่.....๒.....ของบทถัดไป

เฉลยแบบฝึกทักษะ ชุดที่ ๓

ความรักประจักษ์จิต	พรหมลิขิตเล่นซ้ำชั้น
ใครเป็นเนื้อคู่กัน	ความสัมพันธ์จะยืนยาว
ทุกคนย่อมมีรัก	เมื่อศรปกรักหนุ่มสาว
ฝ่าฟันหลายเรื่องราว	ทุกครั้งคราวต้องผ่านไป
รักแท้คือรักแท้	ยอมแน่วแน่และสดใส
เหลียวมองแห่งหนใด	จิตแจ่มใสไร้มีดমন
	(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชูหน้า)

๑. กาพย์ยานี ๑๑ ช่างต้นมีจำนวน.....๓.....บท
๒. สัมผัสระหว่างบทคือคำว่า....ยาว - สาว, ไป - ใส.....
๓. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ คือคำว่า....จิต.....สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ คือคำว่า....(ลิ)ขิต.....
๔. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ คือคำว่า....ชั้น.....สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ คือคำว่า....กัน.....
๕. ถ้าจะแต่งบทต่อไปให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ของบทต่อไป
จะต้องลงด้วยคำที่สะกดด้วยมาตรา.....แม่กน.....เรียกว่า.....สัมผัสระหว่างบท.....

เฉลยแบบฝึกทักษะ ชุดที่ ๔

มีธรรมนำชีวิต	เราลิขิตตัวเองได้
จะเลวชั่วอย่างไร	อยู่ที่ใจใฝ่คิดดี
ทำดีย่อมมีสุข	ทำชั่วทุกข์ยากหลีกเลี่ยง
วันเดือนเปลี่ยนเป็นปี	ชั่วชีวิตมีแต่ตรม
เกิดมาได้ชาติหนึ่ง	ความดีจริงไม่ขึ้นขม
ชีวิตไม่ลุ่มจม	ควรข่มใจใฝ่ทำดี
	(ประพันธ์โดย นางนุชรี ชุนน้ำ)

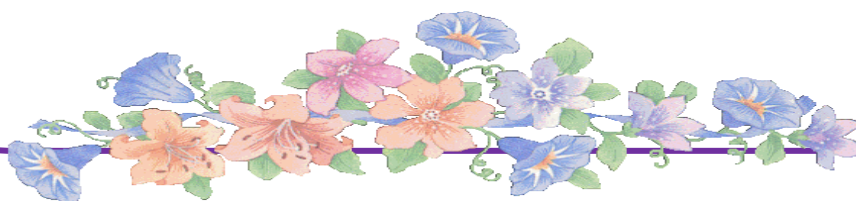
บทที่ ๑ (ช)วิต - (ล)ิต, ไ้ - ไร - ใจ

บทที่ ๒ สุข - ทุกข์, หนี - ปี - (ช)วี

สัมผัสระหว่างบทที่ ๑ - บทที่ ๒ ดี - หนี

บทที่ ๓ หนึ่ง - ตรึง, ขม - จม - ข่ม

สัมผัสระหว่างบทที่ ๒ - บทที่ ๓ ตรม - ขม

เฉลยแบบฝึกทักษะ
ชุดที่ ๕

๑. อยู่ - ดู, ไหม - ใจ, ใจ - ใส
๒. (สะ)อาด - (บรรยา)กาศ, สม - (อุ)ดม, (อุ)ดม - กลม
๓. ใหญ่ - (อา) ศัย, (วิ)ถึ - ดี, ดี - มี
๔. (ซี)วิต - สกิต, เก่า - เนา, เนา - เจ้า
๕. สร้าง - ร้าง, ไหน - ใจ, ใจ - ไหว
๖. (บุขรา)คัม - ล้า, หนุน - บุญ, บุญ - อุ่น
๗. (อ้า)เกอ - เออ, เหมือน - เตือน
๘. นั้น - ฝัน, ไหน - ไทย, ไทย - ไว้
๙. เผ่า - ย้า, ขาน - นาน, นาน - หลาน
๑๐. ไต - ใจ, ศรี - ดี

เฉลยแบบฝึกทักษะ
ชุดที่ ๖

๑. เล่า - เก่า
๒. ไผ่(ตรี) - ไร่, (ไผ่)ตรี - มี
๓. ร้าง - ห่าง
๔. คุณ - บุญ
๕. ถอย - ด้อย
๖. รบ - ครบ
๗. องค์ - ทรง, อิทธิ(ธิ) - ฤทธิ์ - สถิต
๘. ขึ้น - (ระ)รื่น
๙. เครื่อง - เป็รื่อง
๑๐. นั้น - มั่น

เฉลยแบบทดสอบ
หลังเรียน

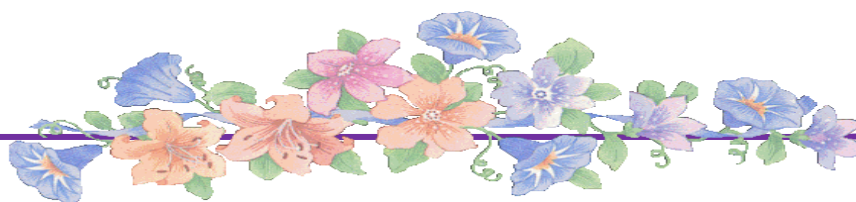
แนวการตอบให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน

ตอนที่ ๑

๑. ก ง ค ข
๒. ค ง ก ข
๓. ก ค ข ง
๔. ง ข ก ค
๕. ค ก ข ง

ตอนที่ ๒

๑. สว่าง เจริญ
๒. ไป ไว้
๓. มั่น วิชา กำลั้ง
๔. ปัญหา กำลั้ง หวัง
๕. ชาญ หาญ ไป

วิธีการประเมินผลการทำงานแบบฝึกทักษะ

การแต่งโคลงสี่สุภาพและกาพย์ยานี ๑๑
วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
เล่มที่ ๑ เรื่อง พากเพียรเรียนกาพย์

แบบฝึก	รายละเอียดของแบบฝึกทักษะ	เกณฑ์การให้คะแนน	หมายเหตุ	คะแนนเต็ม
แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๑	โยงสัมผัสของกาพย์ยานี ๑๑ ที่ กำหนดให้	กาพย์ยานี ๑๑ จำนวน ๕ บทโยงสัมผัสให้ ถูกต้องบทละ ๒ คะแนน	-	๑๐
แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๒	ตอบคำถามลงในช่องว่างเกี่ยวกับ ฉันทลักษณ์ของกาพย์ยานี ๑๑ (จำนวน ๑๐ ข้อ)	เขียนคำตอบลงใน ช่องว่าง ข้อละ ๑ คะแนน	-	๑๐
แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๓	ตอบคำถามเกี่ยวกับฉันทลักษณ์ ของกาพย์ยานีจากตัวอย่างที่ กำหนดให้ (จำนวน ๕ ข้อ)	เขียนคำตอบลงใน ช่องว่าง ข้อละ ๒ คะแนน	-	๑๐
แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๔	หาคำสัมผัสจากกาพย์ยานี ๑๑ ที่ กำหนดให้ (จำนวน ๕ ข้อ)	หาคำสัมผัส ข้อละ ๒ คะแนน	-	๑๐
แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๕	หาคำสัมผัสนอกจากกาพย์ยานี ๑๑ ที่กำหนดให้ (จำนวน ๑๐ ข้อ)	หาคำสัมผัสนอก ข้อละ ๑ คะแนน	-	๑๐
แบบฝึก ทักษะชุดที่ ๖	หาคำสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระจาก กาพย์ยานี ๑๑ ที่กำหนดให้ (จำนวน ๑๐ ข้อ)	หาคำสัมผัสในที่เป็น สัมผัสสระ ข้อละ ๑ คะแนน	-	๑๐
แบบ ทดสอบ หลังเรียน	เป็นแบบอัตนัยมี ๒ ตอน ๆ ละ ๕ ข้อ (จำนวน ๑๐ ข้อ)	เรียงลำดับวรรคและเติม คำสัมผัสของกาพย์ยานี ๑๑ ข้อละ ๑ คะแนน	-	๑๐
คะแนนจากการทำแบบฝึก				๖๐ คะแนน
คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน				๑๐ คะแนน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๕). หนังสือเรียนภาษาไทยวิชาพื้นฐานภาษาไทยหลักภาษาและการใช้
ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

_____ (๒๕๕๕). หนังสือเรียนภาษาไทยวิชาพื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีและ
วรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

ฝ่ายวิชาการ พีพีซี. (๒๕๕๒). โคลงโลกนิติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พีพีซี.

ภาทิพ ศรีสุข. (๒๕๕๖). คำโคลงสุภชาติไทย. สืบค้นเมื่อ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๖, จาก [http://
www.st.ac.th/bhatips/klong.html](http://www.st.ac.th/bhatips/klong.html)

ภาสกร เกิดอ่อนและคณะ. (๒๕๕๕). คู่มือครูหลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔.
กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

วรพล สุทธินันท์. (๒๕๔๔). นิราศนรินทร์ ฉบับถอดความร้อยแก้ว. กรุงเทพฯ: ไทลีนบุ๊กเน็ต.

สมาร์ท โฟโต้ปริ้นต์. (ม.ป.ป). ภาพพื้นหลังและกรอบงานสวย ๆ. สืบค้นเมื่อ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๖,
จาก www.smartphotoprint.com

